

BUĎ
DOBRY

B U Ď D O B R Ý

B U Ď D O B R Ý

*Několik myšlenek o dobrotivosti
podle J. Guiberta.*

P R A H A 1 9 4 5

Vydalo »Vincentinum«, Dům milosrdenství v Praze-Břevnově
a dětskou odbočkou ve Smečné,
ve prospěch svých nevláčetelně chorých chovanců

Ordinarius Pragensis.

Nihil obstat.

Can. Dr. Antonius Stríž,

ensor.

Imprimatur.

Pragae, die 1/6. 1945.

Prael. Dr. Theophilus Opatrný,

vicarius capitularis.

N. 3789.

P ř á t e l é,

je zvykem, že Vincentinum na konci roku zasílá svým dobrodincům malou knížku jako pozdrav s přáním Božího požehnání a mnoha zdaru v Novém roce.

Činíme tak i letos a zasíláme Vám spisek o dobrotivosti.

Poznáte z této knížky ducha, který tolik významával sv. Vincence z Pauly, a jež tolik potřebujeme my všichni, kteří podle jeho velkého vzoru pečujeme o nevyлéčitelně choré. Je to týž duch, který přebývá i ve Vašem srdci a který z Vás učinil tak věrného přítele a dobrodince našeho a Vašeho Vincentina.

Spisek o dobrotě a dobrotivosti, který Vám posíláme, je právě v přítomné době velmi aktuální.

Dvě světové války, které se přehnaly v době tak krátké, změnilы tvář světa, a změnilы také do jisté míry člověka.

Je nebezpečí, že v rychlém tempu vnějšího vývoje a hlučného dění hlas svědomí, který nás nabádá k dobrotivosti, bude přehlušen nebo že si sami nepopřejeme času, abychom si vzpomněli na zákon dobrotivosti, který musí býti splněn, nemá-li zaniknouti svět.

Je pravda, že pokrok ve světě, inspirován ideami křesťanskými, čelí bídě a nouzi všech pracujících a slabých lidí. Sociální spravedlnost, již učení katolické církve všemožnými způsoby razilo cestu, spěje stále výše a výše.

Přesto však není zbytečno mluvit o dobrotivosti a připomenouti si příkaz: Buď dobrý!

Vždyť o každém lidském díle rozhoduje duch, ve kterém se dílo koná. A lidí nešťastných, prožívajících nejrůznější duševní bolesti a muka, je dnes více než kdy jindy.

Ať se tvář vnějšího světa jakkoliv mění, láska k bližnímu a mravní vzestup každého z nás zůstávají základem lidského štěstí a lidského vývoje ke snesitelnému spoluzití všech lidí a národů.

Je mnoho velkých a zvučných hesel, která dnes ovládají svět a veškerý lidský pokrok.

Splněný příkaz: Buď dobrý! však rozhodne, prospějí-li nám ostatní hesla a cíle nebo ne. Snad se někomu slova o dobrotivosti budou zdáti příliš mírná, snad se budou zdáti spíše slovy slabosti než síly.

Radíme každému, kdo by tak smýšlel, aby se vážně pokusil býti dobrý, a pozná, kolik síly je zapotřebí, abychom tento zákon mohli splnit. Pozná však také, kolik nové tvůrčí síly pro osobní a společenský život plnění tohoto mírného příkazu v něm probudilo.

A pozná také onen vnitřní klid, ono hluboké štěstí, kterým se dobrotivost odmění tomu, kdo ji v životě nejen vyznává, nýbrž také plní.

Tohoto štěstí Vám přeje Vincentinum v míře největší.

Poznáte tajemství, ze kterého se rodí síla těch, kteří svůj život zasvětili bližnímu, a ze kterého se rodí životní radost těch, kteří jsou předmětem lásky k bližnímu.

S přáním tohoto štěstí Vás zdravíme do Nového roku!

Není lidské vlastnosti, kterou bychom více milovali, než je d o b r o t a.

A přece: Není povinnosti, kterou by bylo nutno připomínat naléhavěji, než je přikázání: B u d d o b r ý!

Člověk otvírá dobrotě rád své srdce, protože mu slibuje radost.

Touží po ní a očekává, že zahojí jeho rány. Rány, které nás bolí, bývají nejčastěji tyto: duševní bolest, nepochopení, opovržení a — nikoli na posledním místě — opuštěnost.

Jediná dobrota je dovede zmírnit a někdy i vyléčit; ztišuje bolest projevem lásky a dobročinnosti.

Promíjí chyby.

Snaží se pochopit nepochopené a pronásledované a tím zmírňuje hořkost z každého pokoření.

Jen z dobroty prýští ona čistá láska, která zbavuje bezútěšnou samotu její hořkosti a mírní smutek opuštěných duší.

Avšak v míře příliš velké očekáváme dobrotu od jiných. A jen neochotně ji podporujeme ve svém srdci, abychom ji nabídli jiným.

A proto je třeba probudit k plnému životu cit dobroty, jež Stvořitel vložil do lidské duše a jež sebeláska tak často utlumuje.

Každý projev dobroty je pokrokem toho, kdo jej vykonal.

Je vítězstvím lidství nad nízkými sklony naší přirozenosti.

Zjednává nadvládu lepšího já v nás a pozdvihuje nás v naší skleslosti.

Osvobozuje nás od jha hrubých vášní a podřizuje je zákonu Božímu.

Není nic lepšího nad dobrotu.

Kéž se v srdci čtenářově zrodí touha po dobrotě, přání, býti dobrý.

Pak tato prostá úvaha dosáhla svého cíle.

Co je dobrotivost, nelze přesně určit a vyjádřit; spíše to cítíme.

Je více v srdci než v rozumu.

Zdá se na první pohled tak jednoduchá.

Kdo však přihlédne blíže, tomu se jeví jako něco velmi složitého.

Dobrotivost není zvláštní ctnost, je to spíše vzácný s o u h r n četných ctností.

Projevuje se v oblasti citové ve formě laskavosti, přívětivosti, ochotnosti, něžnosti.

Rozhoří se v nadšení, zrcadlí se v šlechetném jednání, v oddanosti, ve sebezapření.

Častěji se s ní setkáváme v její trpné podobě, jako je trpělivost, snášelivost, povolnost, shovívavost, kdy zapomíná na sebe a odpouští křivdy.

Mnoho ctností vytváří bohatství a krásu dobrotivosti, jež je jako náruč květin vzácných a půvabných svou vůní.

Co tedy je dobrotivost? Jaký je obsah tohoto pojmu? Vnitřní dispozice, nutkající člověka chtít a uskutečnit dobro jiných, tak asi bychom mohli určit pojem dobrotivosti. Své kořeny má v hloubi duše. A to je také podmínka její opravdovosti a upřímnosti.

Obrací myšlenky a city k dobru druhého.

Tato tendence vůle vkládá nám do úst slova přízně a nutí k projevům přátelské oddanosti. Člověk je dobrý v oné míře, kterou zapomíná na sebe; kterou se věnuje jiným a obětuje se pro dobro svých bratří.

Vrcholným znakem dobrotivosti je **n e z i š t n o s t**, jež staví člověku před oči pouze dobro bližního.

Jiným znakem dobrotivosti je **s k r o m n o s t**. Neoslňuje jako vzlet velkých duchů a nehlo-mozí jako vojácká mužnost.

Skryta jsouc v stínu a tichosti, koná dobro. Je jednou z těch pokorných ctností, jež podle slov sv. Františka Saleského rozkvétají u paty kříže.

Nejsou však nakonec polní květiny užitečnější a cennější než cedry Libanonu?

Dobrotivost nemá menší cenu proto, že vrhá méně lesku.

Nevyvolává obvyklý obdiv, ale získává lásku.

Dotýká se duše až v těch nejhlubších hloubkách a zmocňuje se neodolatelně srdce.

Sv. apoštol **P a v e l** ji klade nade vše: »Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, kdybych měl dar proroctví a znal všechna tajemství a veškerou vědu, kdybych měl odvahu vydat své tělo plamenům, kdybych však neměl lásky, nebyl bych ničím; jako měď zvučící a jako zvonec znějící.« »... kdybych však neměl lásky...« Sv. Pavel těmito slovy chce říci: ... kdybych však neměl dobrotivosti ... Tyto myšlenky přijal svatý Pavel ve škole Mistrově.

Ježíš Kristus, v němž ctíme samotného vtěleného Boha, skryl všechnu svou vznešenou velikost, aby projevil tím více svou nekonečnou dobrotivost.

Utajil svou slávu, zahalil své vědění a neprojevoval svou všemohoucnost znameními na nebi.

C h t ě l b ý t p o u z e d o b r ý.

»Pojďte ke mně všichni a já vás potěším; Kdokoliv ke mně přichází, nebude odpuzen«. Nikdy se od nikoho neodvrátil; otevřel každému svou náruč, lidem nízkým, chudákům. hříšníkům, všem, jimiž jinde pohrdali.

On, Jenž mohl tak oslňovat, nechtěl nic než milovat a být milován.

Také svým učedníkům nepřikázal nic většího, než aby se milovali a byli milosrdní a tiší. Nebudou Ho hodní, leč když nedolomí třtiny nalomené a neuhasí knotu dosud doutnajícího.

Dobrota přibližuje Boha lidem.

Člověk, jenž není dobrý, nedojde nikdy lásky. Výše, na níž stanula duše, neměří se podle slávy, ani podle vnějšího lesku.

Měří se podle dobrotivosti.

Není třeba vychvalovat dobrotivost.

Známe její cenu a její význam.

Oblažuje nás, když prýští z naší bytosti jako nejčistší hlas naší duše.

A když toužíme dát jiným něco ze svého života, zapojit jiné bytosti v okruh svých myšlenek a do směru svých tužeb, stává se naše dobrota silou podmaňující duše.

Dobrotivost jiných nás přitahuje a okouzluje. Získává nás, neboť slibuje naplnění naší touhy po štěstí.

Otvíráme jí své srdce zcela bez rozvahy, jako květ se otvírá vycházejícímu slunci.

Vdechujeme ji jako svěží vzduch, po němž dychtí naše hrud.

Jsme-li smutni, stačí potkat tvář prozářenou dobrotivostí a najdeme znovu radost.

Jsme zmítáni nepokojem. Milé, povzbuzující slovo stačí, aby nám vrátilo mír.

Jsme tisknuti úzkostí až k zemi. Pouhý projev oddanosti, jenž v nás vzbudí pocit bezpečné opory, dodá nám znovu důvěry.

D o b r o t i v o s t č i n í ž i v o t s n e s i t e l n ý m .

Život, dar tak drahý, tak vášnivě milovaný, spočívá někdy na našich bedrech jako těžký náklad.

Všichni neseme na své životní pouti hojné břemeno námah a utrpení.

Pod tímto křížem života jedni klesají, jiní s ním krácejí vytrvale kupředu.

Co působí tento rozdíl?

Jedni ztratili sílu a nadšení, protože nepocítili vzpruhu naděje.

Druzí byli přitahováni světlem štěstí, neseni radostí.

Smutek podvazuje náš vzlet, radost jej povznáší, radost, která k nám přichází z dobrotivosti našich bližních.

Z dobrotivosti prýští kouzelný pramen mravní síly.

Všichni jsme jistě již často okusili hřejivý projev dobrotivosti.

Laskavý pohled projasnil chvíle naší melancholie.

Přívětivé slovo zaznělo do naší duše a ztišilo konejšivě náš bol.

Dobrotivost nám získává vážnost a sympatie, bez nichž bychom postrádali mravní síly, neboť je těžko projevovat své ctnosti ve stavu opovržení a je těžko otevřít své srdce dobru v mrazivém chladu nezájmu

Dobrotivost nám získává přátele a sympatie. Pomáhá nám zůstat sobě věrnými.

Dobrotivé duše milujeme takřka instinktivně. Jsou nám útočištěm v našich strastech.

Dávají teplo našim srdcím jako mateřská náruč srdcím dětským.

Je velkým štěstím okoušeti dobrotivost jiných.

Ještě více radostí však působí oblažovat svou dobrotivostí jiné.

Mnozí spatřovali podstatu lidského štěstí právě v tom, že cítíme dobrotivost své duše. Štěstí, které trvá i tenkrát, jsme-li sklíčení.

V rozvinutí svých vloh docházíme svého štěstí.

Čím více rozvíjíme svou činnost, tím větší blaho pocítujeme.

Nejblazivější formou lidské činnosti však není ovládat jiné.

Pod každou poctou, již nám získává naše moc, je ztajeno příliš mnoho trpkosti a zklamání. Štěstí nespočívá v tom, že přijímáme projevy uznání a oddanosti; příliš často se do nich vplíží pochlebenství a prospěchářství.

Pravé štěstí je v tom, že darujeme sami sebe. Že rozdáme jiným to nejlepší, co je v nás.

To nejkrásnější a nejcennější není v naší myšli, není v našem rozumu.

Největší štěstí člověka nespočívá v tom, že sděluje jiným své vědomosti.

Co je v nás nejvzácnější, je skryto v našem srdci.

Dobrotivost otvírá naše srdce jiným.

Není radosti, jež by se dala srovnat s tou, kterou cítíme, když přinášíme duším zbaveným radosti srdce plné dobrotivosti.

Zanesli jsme do duší světlo štěstí a lásky.

Jaký to krásný pocit vlastního štěstí!

Zdá se nám, že náš život se rozhojnil o život jiných; je tím krásnější, čím je plnější a úplnější.

Dobrotivost rozmnožuje náš život.

A vytrhuje nás z pocitu neužitečnosti, který je největším neštěstím člověka a vede k zchřadnutí každého projevu bytosti.

Dobrotivost, jak poznáme později, probouzí a zušlechťuje celou naši bytost.

Nutká k činnosti rozumu a vůle, rozvlňuje celou hladinu našich citů; především však působí na srdce.

O myšlence, jež z tvého ducha vzlétá, nevíš, nepřipraví-li tě o klid; nevíš, jakou bouří způsobí.

Projev tvé moci může roznítit vzpouru, jež
tě pohřbí.

City jsou slepé. Povolíš-li jim, mohou tě
strhnout do propasti.

Jediné dobrotivost zrcadlí se v klidné bez-
pečnosti.

Zanechává v duši, z které vychází, klid a ne-
získává-li jí uznání a přízeň, alespoň jí nepů-
sobí bouři vzrušení a roztrpčení.

Snaž se býti dobrotivý!

Štěstí, jež se pak rozleje v tvém nitru, je čisté
a nezkalené.

Dobrotivost podmaňuje.

Stále trvá pravda slov Kristových: »Tiší budou vládnout zemí.«

Není člověka, jenž by nepocítoval přání, získávat jiné.

Nejlepším prostředkem, jak dobývat srdcí není síla a moc.

Ta často zraní vše, čeho se dotkne.

Síla a moc, jež není provanuta dobrotou srdce, udusí každé dobro.

Může člověka spoutat, ale nezískává ho.

Kolik říší zbudovaných silou a ozbrojenou mocí se skácelo v prach.

Ani vědění se nepodrobuje vůli jiných.

Okouzlí a oslní a spoutá rozum svými idejemi.

Ovládne ducha, srdce se nedotýká.

Před věděním se člověk sklání.

Před dobrotou padá v prach.

Krása se zmocňuje naší duše cestou smyslů.

Vzbuzuje obdiv, nikoli lásku.

Abyste krásou zasáhla i srdce, musí k němu sestoupit s tváří prozářenou dobrotivostí.

Ani síla a moc, ani krásy, ani vědění nedosáhnou trvalých zisků ve světě duší, nejsou-li provázeny dobrotivostí.

Všude, kde nastoupí vládu dobrota, šíří se světlo a teplo.

Poměr a vztahy lidí zjemní ohleduplnost, snášenlivost a upřímnost.

Není správné výchovy bez dobrotivosti.

Děti otvírají jejímu teplému hlasu své srdce, ale uzavírají je mrazivé drsností. Násilí je nejlepší prostředek, jak si duše odcizit. Vychovává lidi zbabělé, umíněné a svéhlavé.

Čeho ve výchově nedosáhneme rozumným počínáním a obratností, toho nedosáhneme ani násilím.

Chceš-li někoho napravit, musíš být k němu dobrý.

Bez dobrotivosti není správné výchovy.

»Není možné, abychom vydali dobré ovoce, jsme-li jako vypráhlá step, na níž roste pouze bodláčí. Musíme mít v sobě něco, co přitahuje a získává. Naše jednání musí mít zvláštní

půvab, jenž okouzluje,« praví sv. Vincenc z Pauly.

Srdce naplněné dobrotivostí je zživotněním a náboženským zobrazením pravdy.

V jejím světle rozum nachází řešení mnohých otázek, které jej znepokojují.

Tento apologetický úkol dobrotivosti vyjádřil Dumas prostými slovy: »Rozum nám Boha nevysvětlí; dobrota však jej dokáže.«

Dobrotivost se projevuje v různých podobách.

První projev dobrotivosti je soucit.

Je též dobrota, která se projevuje jako dobročinnost.

Jindy je to laskavost.

Na konci každé dobrotivosti stojí láska a dovršuje ji.

Dobrotu člověka poznáme podle toho, jak dovede s jiným cítit.

Soucit je základním citem srdce, v němž sídlí dobrotivost.

Nemůžeme čekat ani oddanost, ani lásku od toho, jehož srdcem nezachvěje cizí utrpení.

Jsou lidé, kteří nevidí kolem sebe bolest.

Potkávají ji sice na svých cestách, ale přejdou bez povšimnutí.

Uzavírají před ní své srdce; nezastaví se, aby podali pomocnou ruku ubožákovi, jenž strádá, aby přiložili na jeho rány způsobené životem léčivý obvaz.

Tito lidé znají jen své záležitosti a své radosti; neobětují nic ze svých zájmů ve prospěch jiných, kteří potřebují pomoci.

Jejich srdce jsou vyprahlá, mrazivá, sobecká. Jsou dokonce i lidé, kteří místo aby posílili svým soucitem ty, které stihlo neštěstí, pátrají po jejich chybách.

Srážejí k zemi ty, kteří klesají pod svým sou-
žením, místo aby je podepřeli svou láskou.

Rozhlašují jejich slabosti, když by o nich měli
mlčet; se zlomyslnou zálibou sdělují jiným
chyby těch, jež by bylo milosrdné mlčení za-
chránilo.

Jsou to lidé zlého ducha.

Jinak se nám jeví člověk, jehož srdce bije
vroucím rytmem lásky.

Vycituje utrpení jiných. Ani stín smutku na cizí
tváři mu neunikne. Vidí i rány, které skrývá
ostych trpícího.

Neodvrací své oči od utrpení; věnuje mu pohled
plný lásky.

Neodsoudí nešťastného, cítí s ním, trpí s ním a
snaží se přiblížit jeho duši.

Nevidí chybu, protože vidí bídu.

Každá bolest jej dojíká stejně, bolest těla,
smutek srdce, rána, kterou zasadí život, trýz-
nivá žízeň ducha.

Člověk dobrého srdce si nikdy nenechá ujít
příležitost, aby nepomohl ubohým.

Jsme svědky velkých snah zlepšit osud ubo-
hých.

Ale to nic nemění na výroku Kristově: Chudé
budete mítí stále s sebou.

Ať stane pokrok na jakékoli výši, stále budou sirotci, kteří potřebují pomoci; stále bude nutno starat se o nemocné; chránit slabé; napřimovat povahy zkřivené a zkažené; stále budou ti, kteří jsou zmítáni chorobnou ctižádostí nebo smyslností a kteří kladou své nesmyslné a zvrácené požadavky nad povinnost; budou zločinci, jejichž kruté vášně budou nebezpečím pro lidskou společnost.

Stále bude třeba stavět nemocnice, útulky, ozdravovny, zaopatřovací ústavy, věznice, trestné tábory.

Bída nikdy nevyimizí.

Žádné srdce nebylo nikdy tak laskavé a soucitné jako srdce K r i s t o v o .

Toto svaté srdce, plné Božího milosrdenství, hlásalo na zemi království lásky.

Ze svého nesmírného bohatství chtělo rozdávat pouze dobrotu.

Neuzavíralo se žádné prosbě.

Pro všechny mělo soucit a potěchu.

Každá bolest v něm našla pochopení a ztišení.

Přinášeli Mu nemocné a On je uzdravoval.

Potkával malomocné a očišťoval je.

Viděl slzy nad mrtvými a navracel zemřelým život.

Rozmnožil chleby, aby nasýtil zástupy, které Ho následovaly na poušť.

Odpustil kající Magdaléně, a cizoložná žena našla u Jeho nohou spásu.

Byl dojat pláčem Šimona Petra a vyslyšel prosbu kajícího lotra.

Jeho smrt na potupném dřevě kříže byla dovršením jeho vykupitelské lásky.

Učil jen lásce.

Těm, kteří chtěli seslat oheň s nebe na nevděčné Samaří, odpověděl: »Nevíte, čího ducha jste«.

Tento duch, jehož ztělesněním je Kristovo srdce, jeví se v chování milosrdného Samaritána, který spatřil zraněného člověka na jerišské cestě, který sestoupil se soumara, aby nalil na otevřené rány trpícího olej a víno lásky, který jej dal ošetřovat na své útraty v blízkém hostinci.

Necitelné srdce vypodobnil v postavě krutého boháče, který se oddával hodům a nedbal toho, že u jeho prahu umírá Lazar hladem; odsoudil boháče, který hází zbytky jídel raději psům nežli by je dal ubožákovi.

Hlásá, že Božího milosrdenství dojdou pouze ti, kteří byli milosrdní na zemi.

Všichni světci napájeli svá srdce z nekonečné lásky Kristovy.

Zdá se, že jedním z nejhornlivějších žáků této ctnosti byl sv. Vincenc z Pauly.

Nebylo bídy a bolesti, která by se nebyla dotkla jeho srdce: žebráci, nemocní, děti, oběti války a práce, vězňové, lidé zabředlí do neřestí, ženy zmítané neklidem a bouřemi srdce, všichni našli u něho pochopení a soucit.

Zcela pravdivě nám jej představují obrazy, jak se sklání k opuštěnému dítěti na ulici, jak je nese na svých rukou do útulku, ježž sám založil.

K tomu sv. Vincence z Pauly nevedla nějaká filosofická úvaha o povinnostech k bližnímu. K tomu jej vedl svatý plamen srdce; srdce plného lásky, jež dojíkala bolest druhého.

Když Bůh stvořil srdce člověka, vložil do něho především dobrotu. Proto soucit a bolest nad bídou a strádáním jiných je jako seménko vlastně v každé lidské duši.

Avšak v kolika srdcích našlo toto seménko živnou půdu?

Potkáváme tolik lidí bezcitných a tvrdých.

Jsou duše vznešené, v nichž setba dobra rozkvétá v bohaté plody.

Jsou však duše, v nichž vydává žeň jenom po dlouhé péči.

Je proto nutno, každému dílěti ve vhodnou dobu zdůraznit krásu dobrého srdce.

Je mnoho pravdy v tom, že je spíše třeba učit lidi cítit s utrpením jiných, než své vlastní snášet.

Záchvěvy dobroty v našem srdci nejsou ničím, nestanou-li se dobrými skutky.

Tato slova nejsou zcela pravdivá.

City lásky, jež rozechvívají dobré srdce, jsou už samy o sobě něčím dobrým.

Každou trpící duši posílí vědomí, že o její bolesti vědí jiní, že ji chápou a svou láskou podpírají.

Ze všech běd, jež potkáváme na cestě životem, vyžaduje poměrně jen malý počet účinné pomoci skutkem; ale všichni trpící hledají v našem srdci alespoň soucit.

Soucit stojí pouze jakoby na prahu srdce, které je schopno skutků milosrdenství; přirozeně směřuje k tomu, aby se projevil navenek.

Soucitná duše přeměňuje bolest jiného v bolest vlastní.

Dá všechno, aby pomohla tam, kde vidí potřebu pomoci, aby uskutečnila svou vznešenou touhu, prozářit štěstím osudy jiných lidí.

Obětuje vše, svůj čas, svůj majetek i své srdce.

Dobrý člověk se upíná svou láskou k těm, kterým pomáhá.

Každý svůj čin prozařuje teplem svého srdce. Nehledá uznání ani lásky k sobě.

Je šťasten, když miluje jiné a prokazuje jim dobro.

Působí mu větší štěstí, může-li dobrovolně dávat, než může-li přijímat.

Dosáhla-li dobročinnost této vznešené výše, je nejdokonalejším a vrcholným projevem dobrořivosti duše.

N e z i š t n o s t je první podmínkou, aby naše skutky nesly pečeť lásky.

Kdyby někdo ve službách, jež prokazuje jiným, viděl jenom příležitost k tomu, aby něco získal pro sebe, třeba by to byla jen úcta a vážnost, není veden čistým hlasem dobrého srdce.

Dobrý člověk nikdy nepočítá, co získá.

Za dar, který udělí, nečeká nic než radost nad tím, že pomohl jinému v nouzi.

Tak jako odmítá výhody a zisky hmotné, vyhýbá se i myšlence a touze po slávě a uznání za své skutky.

Zakrývá dobročinnost mlčením a odchází neviděn do ústraní.

Tají své milosrdné skutky úzkostlivěji než jiní skrývají své chyby.

Nechce, aby jiní o nich věděli, aby se podarovaný snad necítil závázán nějakou vděčností k němu.

Snaží se opravdově, »aby levice nevěděla o tom, co činí pravice«.

Dostane-li se mu náhodou uznání, je překvapen a takřka zahanben; tak málo po něm touží. Stále si připomíná slova Kristova: »Když učiníte všechno to, co vám bylo přikázáno, rcete: Služebníci neužiteční jsme; žádný užitek jsme svému Pánu nepřinesli; co jsme učiniti měli, učinili jsme.«

Dobré srdce nerozlišuje mezi těmi, kteří potřebují pomoci.

Nedívá se do tváře tomu, komu chce pomoci. Cítí povinnost utišit každou bolest a bídu.

Dobrota se neptá na národnost, na mínění druhého, nedbá sympatií ani antipatií.

Je tam, kde je vidět bídu.

»Potkám náhodou chudáka, který strádá hladem. K tomu, abych mu pomohl, nepotřebuji znát jeho jméno, zemi, z níž pochází; snad jej už nikdy nespatřím. Ale co na tom. Je to člo-

věk... Milosrdná sestra obleče šat sv. Vincence z Pauly a přichází do nemocnice. Neví, koho bude ošetřovat, o koho se bude starat. Ale záleží na tom? Všichni ti trpící jsou členy lidské rodiny. Každý, kdo potřebuje péče, může být jist, že se mu jí dostane. Je to láska k člověku jakožto člověku«. (Julius Simon.)

Dobré srdce se neuzavírá ani před zločinci, neboť, jak říká Platon »pohrdneme-li jimi, zatvrdí se ve své zlobě.«

Příklad nám dává samotný Bůh.

»Zdaž nedává vycházet slunci na dobré i zlé?«
Zdaž nepřinesl Ježíš Kristus spásu v š e m lidem?

A zdaž neprohlásil sv. Pavel, že pro křesťana není rozdíl mezi pohanem a Židem, Řekem a Římanem, Skythem a barbarem, neboť všichni jsou bratři v Ježíši Kristu.

Naše dobrotivost by postrádala známky křesťanské lasky, kdybychom činili mezi trpícími rozdíl.

To však neznamená, že bychom museli rozdávat své dary se zavázanýma očima.

Cena daru závisí často na okolnostech, za nichž jej udělujeme.

Musíme být také pamětlivi, že almužna, kte-

rá otupuje usilování člověka o zachování života vlastní prací, je škodlivá a zhoubná. Lidem, kteří jsou schopni pracovat, dáváme možnost práce podle jejich schopností a vloh; mladým lidem dopomůžeme k odbornému vzdělání a řemeslné výchově.

Více lásky je přece v tom, jestliže vyzbrojíme člověka k životu, než když jej živíme svými penězi.

Nutno litovat toho, že mnozí bohatí lidé kladou neprozřetelně peníze do rukou chudiny, místo aby jí dali příležitost k práci, již by se živila.

I řeč srdce musí sledovat úvahy rozumu.

Aby dobročinnost byla projevem pravé lásky, musí být provanuta úctou a ohledem k ubožákovi, jemuž chceme pomoci.

Jsou dobrodinci, kteří zraňují srdce trpícího chladnou povýšeností a sebevědomím, které uráží.

Podávají sice pomocnou ruku slabým a zemdleným, ale zároveň je ještě hlouběji tisknou k zemi.

Pravá dobrota se nedopustí této nešetřivosti. Když někomu pomáháš, dej pozor na jeho sebevědomí.

Nepokořuj toho, jehož vlastní bída už dosti snížila v jeho očích.

Nedej mu pocítit, že stojíš nad ním.

Hleď ustoupit stranou, aby necítil tvůj chladný stín na svých ranách.

Jedině takto učiníš z ubožáka člověka a sobě přítele.

Nepřikládej trpícímu nových břemen tím, že ho nějak zavazuješ, vždyť se hroutí pod tíhou vlastní bolesti.

Místo abys jej nově spoutával, učiň ho volným, aby se stal lepším.

Snad tato ohleduplnost nedodá mysli každému ubožákovi; ale jistě naopak dobročinnost provázená povýšeností zraní obdarovaného vždycky.

„Pán Bůh miluje radostného dárce“, praví sv. Pavel.

Dáváš-li, dávej s radostným úsměvem.

Tento úsměv plný lásky, jímž dobrota prozaňuje každý skutek, je laskavost.

Laskavost je dobrodiní mnohem cennější, nežli je čas, práce nebo peníze.

Laskavost vyniká nad pouhou dobročinností. Dodává naší štědrosti vlídnosti a úsměvu, který získává.

Bída, kterou chceme zmírnit, nevyžaduje jen hmotných almužen, nýbrž právě tak vhodného a slušného způsobu.

Je k tomu třeba právě tak radosti a úsměvu jako chleba.

Chléb podávaný s úsměvem a vlídnou tváří nasytí mnohem vydatněji.

Laskavost doplňuje a dovršuje lásku; je nutnou podmínkou toho, aby skutek získal srdce.

Laskavost však nemá nic společného s pouhou zdvořilostí, která pouze přiodívá vnějšek. Vychází z hloubi duše a vlídný úsměv, jež vykouzlí na rty, je jen věrným zrcadlem toho, co naplňuje srdce.

Je projevem věrné úcty k těm, jimž pomáháme.

Bez této vnitřní úcty by byla všechna laskavost jen maskou.

Takováto dobrotivost, jež má své zdroje v naší bytosti, je sice obtížnější, ale také vzácnější než dobrota, projevovaná pouze navenek slovy a skutky.

Předpokládá, že myslíme na jiné bez jakéhokoli stínu opovržení nebo nespravedlivé kritiky.

To vyžaduje značnou námahu.

Abychom odstranili i stín zatrpklosti ve svých úsudcích o jiných, musíme umět přemoci své sklony, které nás vedou k hledání chyb na našich bližních, o nichž pak rádi hovoříme. Nebudme přísní k jiným, když sami vyžadujeme, aby nás jiní posuzovali co nejmírněji.

Omlouváme-li sami sebe s takovou horlivosťou, neodsuzujme lehkovážně jiné.

I když odsuzujeme jejich skutky, buďme k nim shovívaví jakožto k lidem.

Tato spravedlivá a rozumná zásada je zdrojem laskavosti.

Dodává našemu chování nejen onu vzácnou zdvořilost, která byla nazvána »květem lidství«, nýbrž zalévá celého člověka teplem a jasem, jež podmaňují.

Vytváří kolem nás atmosféru, která odhalí naše nitro, a to mnohem snáze a opravdověji než naše slova a skutky.

Brzy se však stávají slova učenlivými průvodci našich myšlenek provanutých láskou. Nezraňují jiného roztrpčeným přízvukem nebo projevem opovržení; nevnášejí do duše bližního palčivý zármutek, jenž zabíjí tolik lidí. Vemlouvají se do srdce druhého konejšivou touhou, která mírní bolest, útěchou, která obnovuje síly a pozvedá k životu.

Laskavost nezná posudků, které zraňují, a žertů, které urážejí; nezná výsměchu.

Projevuje se v přívětivých slovech, která dovedou pochválit vhodně a bez pochlebování. Dovede najít pro hovor vhodný námět, který povznese a posílí.

Zjemňuje tak palčivost i těch nejchoulostivějších událostí, jež by jinak jenom zraňovaly. Touto laskavostí slova získával Kristus Pán

zástupy a Jeho učedníci tak shromáždili národy.

Sledujeme každodenní život člověka, jehož všechny city jsou napájeny dobrotivým a laskavým srdcem.

Přijme přívětivě každého návštěvníka a nikdy nedá na sobě znát, že jej delší rozhovor znavuje.

Poslouchá trpělivě slova těch, kteří trpí, a nehněvá se nad nářkem, který už stokrát slyšel.

Kolik srdcí si u něho ulehčilo ve své bolesti tím, že mu pověděla o svých zklamáních.

Přijímá od jiných služby i tehdy, když jich nepotřebuje, aby dopřál jiným radosti z toho, že mu mohou prospět.

Nehledá sebe a svého potěšení.

Nemyslí na sebe; jeho zájmy patří jiným.

Jde-li o to, odstranit zármutek, nebo způsobit radost, pozbývá pro něho vše ceny, ať jsou to peníze, čas nebo on sám.

Jakmile se v jeho srdci spojí laskavost s dobročinností, je schopen každého vznešného nadšení a usilování.

Tak se projevuje laskavost v duši, z níž vychází.

Duši, již zasahuje svým blahodárným vlivem, přináší mír, radost a sílu.

Z tohoto vnitřního klidu se rodí radost.

Laskavost přináší do duše štěstí, které vyjasňuje dny člověka.

Úsměv laskavého člověka je jako paprsek světla, které rozptyluje zatuchlé stíny nezdravých koutů a zanáší tam dech života.

Takový skutek zahání ze sklíčeného srdce smutek, který tlumí jeho svěží tep.

Radost, jež se rozhostí v duši ubožákově, má zušlechťující vliv, neboť zasahuje samotnou vůli a svlažuje nejvnitřnější hloubky duše. Člověk je ctnostný jenom potud, pokud se cítí šťastným.

Není schopen vznešenějšího úsilí, leč ve chvílích štěstí.

A tak touto cestou přivádí naše laskavost duše bližních k tomu, aby se staly lepšími.

S vážností jim vracíme důvěru a radostí, kterou jsme jim způsobili, prohlubujeme zdroje jejich síly; probouzíme je k novému životu.

Laskavost není největším a posledním darem, který může srdce dát.

V jeho hloubkách je ukryto něco mnohem většího.

Je to láska.

Avšak láska je cit, který se nedá vynutit, ani zevně, ani zevnitř.

Srdce nesnese, aby bylo znásilňováno.

Čím více je k něčemu donucováno, tím více se vzdaluje.

Je-li tedy na jedné straně dobrota pro člověka příkazem a vymyká-li se na druhé straně láska každému násilnému donucování, je nutno rozlišovat mezi dobrotou a láskou a tvrdit, že dobrota je možná bez lásky; že je možné být soucitný, obětavý a laskavý, aniž sídlí v našem srdci onen vznešený cit, který jmenujeme láskou.

Naplnění všech povinností, které nám ukládá

cit milosrdné lidskosti, to je nepochybná známka dobroty.

Ale projevem dokonalé dobroty je teprve láska.

Nesmíme však zase mysliti, že rozdíl mezi dobrotou a láskou je příliš velký.

Jakmile člověk miluje, je dobrý; kam směřuje srdce, tam táhne celá bytost.

Utrpení toho, jehož milujeme, nás dojíhá, jeho nouze nás nutí k darům, vážíme si ho, zahrnujeme ho laskavostmi a pozorností.

Na druhé straně zase vede dobrota k lásce. Její první projev, soucit, má v sobě alespoň zrněčko lásky.

Štědrost a obětavost, k níž vede soucit, poslouchá rovněž jejího hlasu.

Obětavost nachází v lásce své dovršení, potěšení, svou odměnu.

Pro obětavého člověka je něčím krásným získati si lásku jiných.

Ale je pro něho mnohem krásnější milovati jiné.

Setkáme-li se snad s dobrodinci, kteří nemilují ty, jež podporují, je to jen proto, že byli více sobečtí nežli dobří. Dávali ze svých peněz, avšak nedali ničeho ze svého srdce.

Kdyby jejich kroky byla řídila a sílila jen a jen dobrota jejich srdce, byla by je přivedla k lásce.

Tuto dobrotu srdce, projevující se láskou, oslavuje Písmo svaté, když praví: »Kdo našel přítele, našel poklad.«

Po ní volá ubožák, jenž je zároveň hlubokým myslitelem, když žádá: »Nechci almužnu, chci přítele.«

Také východní přísloví má jistě pravdu, když radí, abychom nenechali zarůst travou cesty přátelství.

Přátelství oživuje prázdnotu opuštěných duší, rozptyluje smutek sklíčených, hojí rány trpících.

To je jeho cena.

Běda člověku, který se od jiných odlučuje, vždyť není dobře člověku býti samotnému.

To jsou slova Boží, o jejichž pravdivosti se denně můžeme přesvědčiti.

Osamělý člověk pomalu odumírá.

Jeho činnost, ničím neprobuzená, je jakoby bez života, bez ovoce.

Každé jeho úsilí, je-li vůbec jakého schopn, záhy umdlévá a hasne.

Člověk žijící o samotě je pln bázně a úzkosti. Samotář se snadno stává obětí své fantasie.

Sebenepatrnější zážitek nějaké nepříjemnosti se mu stává trýzní.

Jsou ovšem úrodné kraje samoty a mlčení, v nichž duch buduje velkolepá díla, v nichž vůle čerpá sílu z pokorné a tiché modlitby, v nichž duše znavená překotnými udalostmi nachází osvěžující odpočinek.

Je pravda, že člověk, který si nedovede najít chvíli samoty, je záhy znaven životem. My zde však mluvíme o samotě jiné; ta přináší zhoubu a osamotňuje srdce člověka.

Můžeme žít daleko od lidí, aniž jsme se stali osamělými.

A můžeme žít uprostřed rušného života, a přece cítit ve svém srdci palčivost samoty.

Osamělost srdce je bolestné tajemství, jehož záhadu neodhalí vždy ani ten, kdo jím trpí.

Jeho pocit není u všech vždy stejně naléhavý. Je však tím palčivější, čím větší dokonalosti duše dosáhla.

Uzdravení z tohoto vnitřního neduhu je zpravidla nad síly samotného člověka.

Pouze silná víra náboženská dovede u silných duší zaplnit prázdnotu mrzoutského srdce tím, že do něho vnáší Boha.

Protože však mnoho duší propadá ve víře vlažnosti a vzdaluje se Bohu, přichází k nim

Bůh, aby jim pomohl jinou cestou.
Posílá jim čistá a šlechetná přátelství.

Potom už ony duše nejsou osamoceny; jejich srdce už nejsou pustým příbytkem.

V jejich srdcích rozkvétá radost a s radostí přichází plodný a činný život.

Říká se, že každá bytost bez přátelství je neúplná.

Láska totiž povznáší a dovršuje lidský život.
V tom je její význam.

Šťastní ti, kteří na svých cestách nacházejí přátelství, kteří mu svá srdce neuzavírají, ale naopak je hledají.

Šťastnější však jsou ti, jejichž dobrota překročuje meze pouhé štědrosti a laskavosti a plní srdce láskou k jiným.

Jsou to zachránci duší.

Zanášejí život do pustin duše a vzdělávají utěšenou setbu tam, kde byla domovem prázdnota.

Dobročinnost, která není proteplena láskou, tiskne často k zemi toho, jemuž pomáhá.

Laskavost, která zůstává bez lásky, je jenom chladným světlem, které neprobouzí život.

Teprve láska činí dobrotu vskutku lidským cítem.

Jenom ona obrozuje lidský život.

Víra nás učí, že sám Kristus Pán nás spasil
pouze svou láskou.

Láska vytrhuje srdce z osamělosti.

Pozdvihuje je v jejich skleslosti, vnáší do nich
odvahu k životu.

Získává ty, v jejichž srdcích zaněcuje život.

Člověk, který byl získán dobrotou, vidí cestu
k Bohu, neboť cítí, že láska má takovou moc
jenom proto, že je dechem dobroty Boží.

Správně řekl Pascal: »Dříve než kázání roz-
svítí v rozumu světlo pravdy, je nutno, aby
dobrota a láska mu připravily srdce.«

Dobrota má své zdroje: rozum, vůle, srdce, náboženský život.

Je pravda, že dobrota nemá svůj nejhlubší pramen v rozumu.

To ovšem neznamena, že by se rozum stavěl k dobrotě netečně, nebo dokonce nepřátelsky. Někteří myslitelé tak soudili a říkají: rozum může sice o dobrotě učeně uvažovat, ale sám k ní nepřispívá ničím.

Bystrý duch vnáší do duše světlo, avšak dobrota zapouští svou setbu jen v srdci, v němž je zároveň teplo.

Zdá se, že bystrý rozum nelze sloučit s dobrotivým srdcem.

Jeho úsudky a postřehy spíše zraňují, zatím co dobrota je sladkým a konejšivým obvazem na palčivé rány.

Soudíme, že při projevech dobroty nikterak proti sobě nestojí srdce a rozum; při snaze

učinit člověka lepším, podává si rozum a srdce pomocnou ruku.

Svým světlem ukazuje rozum dobrotě cestu do srdce.

Rozptyluje stíny předsudků, které by často udusily setbu lásky.

Rozum pak se zase učí od srdce o ceně dobrotivosti.

U Augusta Comta čteme: »Každé vznešené a ušlechtilé úsilí rozumu směřuje k tomu, aby dobylo vítězství lásce všech.« Gaston Davensy říká, že »srdce — rozuměj dobrota — je jedna z nejkrásnějších stránek rozumu.« A jiný psycholog, Dumas mladší, tvrdí, že »i když je možné býti dobrý bez zvlášť vynikajícího nadání, není možné, aby člověk byl opravdu moudrý, aniž je dobrý«. Ve Starém Zákoně Muž moudrosti nás vybízí, »abychom poznali svého bližního«, a žalmista praví, že »je šťastný ten, kdo rozumí ubožákovi a nuznému«, jako by pochopení bídy zahrnovalo v sobě všechny projevy dobroty.

Není to malá zásluha, pochopit bytost tak záhadnou, jako je člověk, zvláště pak člověk, který trpí.

Připadá nám plný protikladů a neklidu, zdá se nám, jako by měl mnoho různých tváří. To by však byl jen soud povrchní a nespravedlivý.

Nutno jíti hlouběji.

Pod vnější podobou pak najdeme často to, co činí i trpícího člověka váženým a hodným úcty.

Je však nutno sestoupiti do hloubky duše jako dobrý, bystrý pozorovatel.

Lidský život je obrazem i některých slabostí. Tyto chyby můžeme posuzovati velmi různě, podle toho, díváme-li se na ně očima zákona, nebo vážíme-li je na vahách svědomí člověka. Rozum omezený bude je ovšem měřiti pouze zákonem, a tak se stane neúprosným soudcem.

Člověk rozumný, jenž se snaží podobat se ve svých soudech Bohu, bude spíše pátrat po tom, jak se ony slabosti jevíly ve svědomí druhého.

Uváží polehčující okolnosti a bude mnohem shovívavější.

Rovněž se tak můžeme dívati různým způsobem na bolest, obzvláště na duševní.

Jenom jemný duch pronikne až na dno duše trpícího člověka a tam stane nad propastí

bolesti a zla, jež se navenek jevíly jen velmi nejasně.

Tam pod stínem ostychu najde skryté rány, tam zaslechne vzlyk, který tryská z utajených hloubek.

Je velkým darem, který můžeme dáti trpícímu, už to, že jej chápeme.

Kdo je chápán, nese snáze své bolesti; jako by byl zbaven tíživého břemene.

A nahlédneme-li pak sami ještě hlouběji do jeho duše a vidíme-li více, než nám říkají jeho slova. a poznali-li jsme i to, co on nedovedl vyjádřit, tu pocívieme nevyslovitelné štěstí. Pod bolestmi a utrpením, které trpícího člověka drtí, zůstala mu přece mravní síla.

Pocívuje jako sladkost vědomí, že kromě Boha je ještě někdo, kdo ho vidí, kdo ho chápe, kdo si ho váží a jej miluje.

Soucit je základní hnutí dobrého srdce.

Čím hlouběji jsme dojati, tím šlechetnější a trvalejší budou projevy naší dobroty.

Bolest druhého nás však dojí má jen potud, pokud ji poznáváme, ať už je naše citlivost jakákoliv.

Povrchní pohled na bol nás přirozeně rozechvěje jenom nepatrně.

Hluboké zahledění do ran bližního se nás dotýká až v nejzazších hloubkách srdce.

Rozum tedy pomáhá dobrotě velmi vydatně. Čím více poznává utrpení druhého, tím více šlechetných citů zaněcuje v jeho duši.

Ale i jinak přispívá rozum k rozvinutí dobrých vloh srdce.

V paprscích zdravého rozumu se rozptylují bláhové dojmy a předsudky, které nahromadila v srdci špatně ovládaná citovost a které by utlumily každé hnutí dobroty.

Z těchto žalostných skvrn srdce jsou známy zvláště dvě hlavní: žárlivost a nedůtklivost. Žárlivost jest zármutek, který vzniká v závistivé duši při pohledu na úspěchy a zásluhy druhého.

Závist a žárlivost bývá správně přirovnávána k červu, který hlodá v člověku; podrývá tiše nešťastnou duši, kterou zachvátila.

Co v ní ničí nejdříve, to jsou city dobrotivosti.

V žárlivém srdci nebývá soucitu; není v něm šlechetnost; mizí laskavost.

Roste v něm však vášeň, sobectví a mrzoutství, z něhož vycházejí zraňující slova.

Zvláště pak v něm není lásky, nýbrž jen nenávisť často i špatně utajovaná.

Při léčení takového nemocného srdce má rozum více možností, než si myslíme.

Ani dobré povahy nebývají ušetřeny pokušení žárlivosti.

A tu velmi pomáhá rozum, který nás poučuje o tom, že není důvodu, proč bychom se rmoutili nad tím, že někdo vykonal něco dobrého a že máme i my dosti možností, rozvinouti své schopnosti a dobré vlastnosti.

Proč bych neměl pochválit dobrou věc, kterou vykonal jiný? Vždyť jeho zásluhy se ani v nejmenším nedotýkají zásluh mých. Je-li jeho vážnost větší nežli moje, co na tom? Cožpak mohu chtít, aby nic nepřesahovalo moji prostřednost? Nebylo by lépe, abych se ho místo závisti snažil napodobit?

Tak a podobně uvažuje zdravý rozum.

A před takovýmito myšlenkami ponenáhlu mizejí pocity žárlivé antipatie, ať jsou jakkoliv hluboké.

Tím, že rozum osvobozuje takto srdce, připravuje v něm místo dobrotě.

Také nedůtklivost léčí rozum.

Bývá zpravidla následkem nějakého omylu a vyplývá vždy z omezenosti ducha.

Jsme příliš citliví a vznětliví.

Myslíme, že druzí nedbají dosti naší vážnosti

a dáváme své rozmrzení najevo výrazem tváře.

Kdybychom byli uvažovali lépe, byli bychom zůstali klidní a laskaví.

Byli bychom poznali, že ono slovo nemá ten urážlivý smysl, který do něho vkládáme sami, že jsme nesprávně chápali účel onoho jednání a že náš výklad řeči jiných bývá velmi často klamný.

A kdybychom se třeba i přecsvědčili o tom, že si jiní k nám počínají nevděčně nebo nespravedlivě, není i tenkrát známkou vznešenější velikosti duše a síly charakteru, jestliže se přemůžeme a odpustíme jim?

Jestliže udržíme své srdce nad těmito bouřemi a zůstaneme i za takových okolností laskaví, bude to svědectví o naší rozvážlivosti a sebeovládání.

Srdce za mnohé děkuje rozumu; tento dluh splácí srdce ve své škole, odkud si rozum může mnoho odnésti.

Dobrota ozařuje celý život zvláštním kouzlem, jehož odlesk padá i na cesty, kudy se rozum ubírá za pravdou.

Tisíce věcí, které unikají rozumu, neujdou srdci, jeho intuici.

Pascal to vyjádřil slovy, která se stala slav-

nými: »Srdce má své důvody, které rozum nechápe«.

V této krátké větě vyjádřil velký myslitel dvě věci:

Že srdce poznává věci, jež jsou rozumu vzdáleny a srdce má k nim přístup.

Lidský rozum rozvíjí své schopnosti tím, že vyčerpává obsah pozorování a zkušenosti.

Čím je tento fond bohatší, tím více lze z něho čerpat.

A právě při získávání tohoto bohatství je účast srdce velmi značná.

Rychlost, jasnost a šíře rozhledu, to jsou vlastnosti, jež rozum získává ve škole srdce.

A také v životě jsou lidé, u nichž mluví a rozhoduje především srdce, často rozumnější a chápavější nežli lidé chladného rozumu.

Vůle má v našem duševním životě takové postavení jako velitel v tvrzi.

Ovládá každou činnost člověka; hned mírní náhlé vzplanutí, hned zase probouzí usínající síly, neustále řídí a usměrňuje, aby nic nepřišlo nazmar, aby se nic neztratilo.

Skutkem lidsky záslužným, jenž si vynucuje naše uznání, stává se naše dobrota teprve za účasti vůle.

Rozhodne-li se tedy vůle, jak tomu ostatně má býti vždy, sloužit svou autoritou dobrotě, bude muset potlačit všechna opačná hnutí, vyvolat city, které by k dobrotě směřovaly a ji podporovaly, a vymýtit všechno, co by její obraz znetvořovalo.

I ty nejlepší duše musely bojovat, aby ovládly instinktivní hnutí, která by byla tlumila rozvoj dobroty.

Sv. František Saleský doznává, že jeho při-

větivost byla ovocem dlouhého a ustavičného usilování.

Ve sv. Vincenci z Pauly nevyrostla ona dobročinná láska rovněž bez bojů, a sám se k nim pokorně přiznává: »Vzýval jsem Boha a prosil jsem ho bez ustání, aby změnil mou drsnou a příkrou povahu a aby mi dal přívětivost a laskavost; a opravdu milostí Pána našeho, když jsem se sám nepatrně přičinil o potlačení výbuchů své povahy, vyšel jsem trochu ze své bývalé drsnosti a nevlídnosti.«

Kolik citů neslučitelných s dobrotou může neuvědoměle povstat v naší duši!

Nedobrovolná antipatie, palčivá žárlivost, prudký hněv nebo odpor, který nabývá podoby nenávisti a podobně.

To všechno tryská ze zkaženosti naší povahy bez účasti naší vůle, která musí tyto výbuchy tlumit, jakmile si je uvědomíme.

Úkolem rozumu je, aby poznal bláhovost, škodlivost a ošklivost těchto hnutí, a vůle je musí potlačovat a umlčovat.

Musí tak činit velmi rozhodně.

Kdyby v nich nacházela sebemenší zalíbení a sebemeně jim povolovala, potřísnilo a poranilo by se jimi i srdce.

S nemenší silou musí vůle bojovat proti některým sklonům, které v nás umlčují projevy dobrotivosti a činí nás tvrdými a nepřístupnými.

Je to především egoismus, stav, kdy naše já vyčerpává všechny naše myšlenky, kdy nevidí potřeby a bolesti jiných.

Dále je to ziskuchtivost a prospěchářství, velmi hrubé formy egoismu.

Je to pýcha, která chce vše převyšovati i za cenu bezpráví; která vnucuje svou vládu bez zřetele na práva a čest slabých; její nízké vášně uzavírají srdce každé šlechetné myšlence a obětují svému ukojení čest, klid, štěstí, nevinné lidi a rodiny, hodné veškeré vážnosti.

V duších zmítaných těmito neřestmi nemá dobrotivost místa.

Její klid a mír může vládnout pouze v srdci zbaveném všech těchto drobných vášní.

A právě úkolem vůle je, aby dobrotivosti připravila půdu.

Vůle dále musí uspořádat naše vnější chování tak, aby nic nerušilo projevy dobroty. Zatím co v nás třeba bojují mezi sebou dva lidé, musí vůle bdít, aby se navenek projevoval pouze ten ušlechtilý a dobrý.

Musí potlačit na rtech prudké a drsné slovo, setřít s tváře jedovatý úsměv neupřímné přítvívosti, jenž by mohl poranit srdce bližního, musí zlomit pyšný a opovržlivý pohled nebo gesto, jimiž zraňuje své okolí.

Musí zabránit pomstě a nespravedlivému postupu, jímž škodíme zájmům druhého.

Už tím, že vůle potlačuje projevy zkažené přirozenosti, poslouží dobrotě velmi značně. Vůle však musí činit ještě více.

Musí duši podněcovat, nutit, táhnout přímo k tomu, aby konala dobro.

Nerozdáváš-li ze šlechetného nadšení, rozdávej aspoň proto, že rozum ti tak velí.

Oběť nevynucená tímto diktátem rozumu a vůle je sice krásnější, ale nikoliv záslušnější. Vedle rozvahy, která počítá, musíme i nezištně zapomínat na sebe, nemyslit stále jen na vlastní štěstí, zdraví a námahy.

I když se budeme do své obětavosti poněkud nutit, neztratí tím nic na své užitečnosti.

Totéž platí o laskavosti.

Není-li právě vrozenou vlastností, přičiň se, abys si ji osvojil zvykem tak, že se ti stane druhou přirozeností.

Odstraň ze svého chování odpuzující drsnost, rozbij chladnou kůru, která vězní tvé srdce a nech zazářit ze svého nitra dobrotě.

Nech jí hrát ve svém vlídném pohledu, v prostotě a vážnosti svého chování, v ušlechtilé veselosti a v přívětivosti svých slov. Všechno, každé tvé hnutí musí získávat, každého přijmi laskavě a mile a pozorně s ním rozmlouvej.

Tomu, kdo k tobě přichází, dej hned najevo, že jeho návštěva ti není nemilá, že tě neunavují jeho dlouhé důvěrnosti a že nebudeš cítit uspokojení nad tím, opustí-li tě.

Tak nebudeš nikomu obtížný, nýbrž budeš všem dobrým pomocníkem.

Nebudeš nikoho odpuzovat, budeš dávat vždy dobrý příklad.

A právě k tomu, aby tě dlouhé a namáhavé cvičení a navykání takto utvářilo, je potřeba značně silné vůle.

Aby se nám dobrota stala něčím přirozeným, aby se stala naší ctností, musí ji vůle chránit všeho nebezpečí.

Tato bdělost je zvláště nutná u povah prudkých a nerozvážných, u nichž se musíme stále obávat nějakého vzplanutí výbuchu.

**Dobrota není tím, čím má být, leč zachová-
vá-li správnou rozumnost.**

**Je úkolem vůle, aby i lásku podrobila řádu
a harmonii.**

Nejhlubší pramen má dobrota v srdci.

Ať je účast rozumu a vůle při projevech dobrotivosti jakkoli význačná, přece má svou hlavní oporu v srdci.

Rozum jí dává světlo, vůle ji řídí, srdce však jí dává život a její blahodárné vlastnosti.

O rozumu řekneme, že je bystrý a jasný; o vůli, že je silná a pevná; ale toliko o srdci říkáme, že je dobré.

Abychom byli pohnuti nějakým skutkem, musíme cítit, že vychází ze srdce.

Proto také v běžné mluvě slova »srdce« a »dobrota« jsou souznačná.

O člověku, u něhož nalézáme soucitnost, štědrost a lásku, říkáme, že má srdce na pravém místě.

Je velmi citlivý k bolestem a strastem jiných; bída ho dojíhá, cizí slzy ho bolí.

Soucitně naslouchá vzdechům trpících.

Naopak zas ho potěší radost, kterou zahlédne na cizí tváři; sebemenší pozornost, kterou

mu někdo prokáže, jej získá a vytvoří z něho upřímného přítele.

Je to člověk jemný a citlivý.

Nejmenší smutek nebo nejmenší štěstí jím zachvěje.

Takový člověk však není jen citlivý.

Je také účinný.

Nezůstává u slov.

Přechází ke skutkům.

Rozdává a obětuje se.

Nešetří námah, ba ani vlastního života.

Takový člověk miluje ty, o něž je třeba se starat a pečovat.

Jeho oddanost není poskvrněna žádným sobeckým zájmem.

A každý jeho skutek je provanut radostností, jako všechno, co vychází z lásky.

Podle těchto rysů poznáváme člověka dobrého.

Mezi dobrotou a srdcem je velmi blízký vztah.

Je těsná souvislost a závislost mravních sklonů na organických dispozicích srdce.

Je-li srdce otupělé, zachvěje jím pohled na bolest jen nepatrně.

Hnutí soucitu bude příliš slabé, než aby zasáhlo nějak jeho tep.

Zůstane chladný, bez zájmu, snad i tvrdý.

Je-li naopak jeho srdce citlivé, bude vždy dojat kdykoliv spatří bolest.

Soucitnost, zdroj dobroty, bude mu něčím přirozeným.

Při nejmenším nárazu zrychlí dobré srdce svůj tep, oživí a rozhojní činnost schopností.

Všechny projevy dobroty vytrysknou z tohoto bohatého pramene, z dojatého srdce.

O člověku samotném pak všichni řeknou, že má dobré srdce, že je dobrý.

Skutečnost, že dobrota je tak těsně spjata se srdcem, vytvořila mezi křesťany nábožné hnutí, které přivádí duše k Srdci jejich Mistra. Žádná dobrota a láska, která kdy rozkvetla na světě, nebyla tak hluboká a tak nesmírná, žádná nedojala tak lidské srdce jako dobrota a láska Krista Pána.

Ona se jeví v každém skutku jeho života, zvláště pak v Jeho smrti.

Vzpomínka na tuto lásku zůstává hluboce a nesmazatelně vtisknuta v srdcích všech lidí. Je samozřejmé, že hledali její zdroj.

A našli Srdce Páně.

Přicházejí nyní znovu a znovu, aby se mu poklonili, aby je uctili, aby z něho napojili svá srdce.

Pokud jde o dobrotu, máme a dáváme pouze to, co je v našem srdci.

Chceme-li býti dobří, bude naším přáním, aby naše srdce bylo schopno dobroty.

Lze však srdce změnit?

Nemusíme zůstat stále takoví, jací jsme?

Odkud je to naše srdce?

Lidské srdce, ať tím myslíme na hmotný orgán nebo na mravní sklony, je utvářeno postupnou činností tří různých činitelů: narození, výchovy a vůle.

Člověk si nese už od narození jakési znamení. Jeho život není čistým listem papíru, na nějž by črtal svobodnou a volnou rukou cesty své budoucnosti.

Hlavní rysy svého života má určeny.

Proud času je pouze vyplní jeho dechem a krví.

Vidíme děti, které se probouzejí, dřív než na ně působí jakákoliv výchova, jako dobré nebo jako zlé, nesou si už ve své povaze sklonky zvrácené nebo ušlechtilé.

Toto dědictví se nevztahuje pouze na stav tělesný, nýbrž i na morální dispozice.

Jak šťastní jsou ti, kteří jako sv. Vincenc z Pauly, nebo sv. František Saleský si nesli

už od kolébky soucit, jejichž první slova byla už plna laskavosti.

Rostliny, ať jsou jakkoliv pevně zakořeněny ve svém druhu, mohou býti zdokonaleny a nabýti nových, ušlechtilejších vlastností.

Právě tak je dítě i při všech dědičných sklonech možno vychovat a přetvářet.

Podléhá působení sil fysických i mravních, jimž je vystaveno.

Podnebí, strava a cvičení utváří jeho organismus.

Neméně hluboký je i vliv mravního prostředí na jeho sklony.

V některé rodině se daří dětskému egoismu; jinde se zase naopak vytváří vhodné ovzduší pro vzrůst šlechtných povah.

Pozorujme dítě, jehož okolí zůstává chladné a netečné vůči každému neštěstí jiných.

Takové dítě slyší ubožáky spíše obviňovat, nežli aby vidělo, že je jim pomáháno.

Takové dítě často ani nepřijde tam, kde sídlí bída, jež by v něm mohla vzbudit soucit.

Nikdo je nevychovává k tomu, aby pomohlo těm, kteří trpí, nebo aby promluvilo laskavě k malým a ubohým.

Jak se může dítě v takové škole naučit dobrotě?

Jak se může vychovávat srdce, když se v dobrotě nikdy necvičí?

Vezměme si naproti tomu dítě, které vyrůstá pod vlivem šlechetných rodičů, kde je domovem láska; záhy pozná, že je milováno, ale že se od něho očekává uznání a úcta; vidí utrpení a námahy; má podíl na strastech svých bližních; učí se navštěvovat chudé a ubohé, mít soustrast s jejich bolestmi, pomáhat jim almužnami, i když pro ně samotné znamenají odříkání; naslouchá soucitně sklíčeným a nuzným a nestaví se k nim s chladnou a povýšenou tváří; dítě, které tak otvírá své srdce přízni a lásce.

Jaké se v něm utvářejí sklony k dobrotě!
Jak něžné a nesobecké srdce v něm díky dobré výchově vyrůstá!

Přijde však konečně doba, kdy člověk má svědomí již dosti vyvinuté a kdy přejímá odpovědnost sám za sebe.

Není již tvárlivým voskem nebo měkkou hlinou, vydanou všanc náhodě, ale nabývá své samostatnosti.

Avšak ani nyní, kdy převzal vládu nad sebou, není jeho výchova skončena.

Má i sklony nesprávné, které má ovládat.

Nemůže je sice potlačit, ale může a má je opanovat.

Bude-li takto pečovat sám o sebe, vybrousí svůj charakter, pomůže k vzrůstu svému srdci. Vymaní se ze svého egoismu.

Pochopí, jak mu praví rozum a víra, že dobrota je ctnost, jíž se nejvíce podobá Bohu.

Bude nacházet zalíbení v pohledech, jimiž proudí do srdce soucit, šlechtnost a láska. Nastoupí cestu, jejímž cílem je zmírnit utrpení a rozhojnit štěstí.

Ten člověk má slabé srdce, který nedovede neustálým cvičením učinit dobrotivost svou druhou přirozeností, i kdyby byl býval na ni sebechudší.

Srdce je jako pramen: vydá pouze to, co samo přijalo.

Poklady dobroty, z kterých srdce může rozdávat a rozdávat, přišly mu shůry.

A jestliže je přestane nebeská vláha napájet, jeho bohatství je brzo vyčerpáno.

»Nikdo není dobrý, leč Bůh« — a lidé se stávají dobrými pouze tehdy, čerpají-li z dobroty Boží.

Bůh dal člověku hned na počátku dar dobroty.

Tím, že jej stvořil k svému obrazu, dal v jeho duši zvítězit ušlechtilým a dobrým snahám nad nízkými pudy.

Hřích, který zvrátil řád stanovený Bohem, zatarasil cestu dobrotě plynoucí ze srdce Božího do srdce člověka, přinesl nadvládu nízkým sklonům v člověku.

Od té doby vedou v člověku dvě bytosti boj

o nadvládu: jedna tělesná a prudká, druhá duchová, citlivá a dobrá.

Zvítězí-li první, je člověk zlý ke svému bližnímu; obětuje všechno svým choutkám, je sobecký, pánovitý, neskromný, žárlivý a mstivý. Zvítězí-li druhá, je člověk soucitný, šlechetný, vděčný, skromný, laskavý, úslužný a plný lásky.

S vůlí poraněnou hříchem nebyl člověk dosti silný, aby zajistil vítězství dobrotě.

Zvítězily uvolněné vášně, učinily člověka krutým, celé národy barbarskými.

Avšak Bůh se ve svém milosrdenství slitoval nad člověkem.

Rozhodl se, že obnoví v jeho srdci království dobroty.

Stal se člověkem, aby lidstvo spasil.

Vtělení a vykoupení jsou dvojnásobná tajemství dobroty a lásky, neboť pramení ze Srdce Božího a směřují k nápravě lidského srdce. Poslání Krista Pána mělo za cíl oživit znovu dobrotu na zemi, odkud zmizela.

Kristus podal svým životem vzor dobroty.

Ve vyrovnané přirozenosti, kde duch vládne tělu, ukázal světu příklad dokonalé a vzne-

šené řeči citů, ušlechtilé sebevlády, nezkalitelné laskavosti.

A vedle této vlády nad sebou vidíme u Krista soucit s nešťastnými, milosrdenství s hříšníky, něžnost k maličkým, trpělivost v pronásledování; vidíme jak zůstává tichý a pokorný, když jej hanobí; vidíme jeho lásku, jdoucí až k obětování vlastního života.

Jeho poslední slova tryskají z hloubky jeho dobrotivého Srdce: »Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.«

Ve svých řečech je Kristus hlasatelem Dobroty.

»Moje přikázání je, abyste se milovali ve spolek Jestliže vás spojí láska, pozná svět podle toho, že jste mými žáky.«

Dobrota a Láska se stávají znakem křesťanů. Nemáš-li lásky, nejsi křesťanem, i kdybys dlel třeba celé dny na modlitbách.

Miluješ-li, jsi-li dobrý, jsi Kristův.

Pak Kristus vykonal v tvé duši Své dílo.

S touto naukou v srdci odcházejí učedníci Kristovi získávat svět dobrotě.

Nekáží ve svůj prospěch.

Říkají pouze: »Odhoďte poula vášní, osvobodte se, mějte se v úctě a milujte se vespolek!

Zákon Páně je, abyste se milovali. Budete-li jej dobře zachovávat, stačí.«

Tato řeč proniká k srdcím.

Žízeň po dobrotě se rodí v duších.

Božským vlivem se zjemňují mravy, rozvíjejí se city vzájemné lásky a lidé spolu jednají jako bratři.

Je to proměna sice pomalá a zůstává ještě vzdálena od dokonalosti, avšak přece je to přeměna skutečná a viditelná u všech národů křesťanských.

Čím více který národ pochopil Krista, tím hlubší a pevnější království dobroty je v srdcích členů, jevící se v úctě k životu a zájmům druhého, v jemnosti a zdvořilosti ve všem jednání, v počtu všeho druhu toho, co přispívá k ulehčení bídy.

A naopak, čím dále zůstal který národ od Krista, tím více v takovém národě řádí barbarství, často ještě v dávných brutálních formách, jindy v záludné rafinovanosti moderní civilisace.

Bůh zůstává věčným zdrojem, k němuž musí přicházet žíznící duše, aby rostla v dobrotě. Srdce Kristovo v Církvi je jejím stálým živým pramenem; rozdává své bohatství dobrot každému, kdo se přichází s křesťanskou zbožností k Němu napojit.

Můžeme se setkat s lidmi, kteří přesto, že se počítají mezi zbožné a věřící lidi, prohřešují se proti dobrotě a lásce závistivými myšlenkami, nešetrnými slovy nebo bezohlednými činy.

Jejich život je v rozporu se zbožností, kterou projevují.

Jejich zbožnost je jen něčím vnějším: někdy je snad upřímná, avšak příliš slabá, než aby umlčela zvrácené hlasy špatně ovládané povahy.

Naproti tomu potkáme lidi, kteří se uzavírají náboženství, a přesto jejich skutky nesou pečeť skutečné dobroty.

Jsou duše, které jsou již od přirozenosti velmi úslužné a přívětivé, které, aniž si to uvědomují, mají v sobě bohaté poklady křesťanské lásky.

Tyto krásné výjimky nejsou pravidlem.

Zůstává stejně platnou pravdou, že náboženství je mocná síla daná světu, aby získala dobrotě a lásce povahy drsné a nepřívětivé, a že pro odhodlanou duši je upřímná zbožnost nejúčinnějším prostředkem k rozmnožení laskavosti, soucitu, šlechetnosti a nesobeckosti. Přivádí duši do školy Mistrovy.

Opakuje stále Jeho slova dobroty a lásky:

»Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem... Blahoslavení pokorní, neboť oni synové Boží slouti budou... Trpělivostí získáte své duše.«

Tak mluví náboženství Kristovo k těm, kteří naslouchají jeho učení.

Není pak rozum, který přijímá takovou nauku, jat odporem ke každému násilí a láskou pro každou šlechtnost?

Bůh přichází k těm, kteří ho volají.

Starozákonní proroci to krásně vyslovili:

»Není národa, jemuž by byl Bůh prokázal tolik cti, aby mu byl tak blízko jako nám.«

Tento důvěrný a blízký poměr Boha a člověka, který se modlí, je ještě jasněji vyjádřen v evangeliích.

»Jestliže dva nebo tři z vás sjednotí se spolu, aby prosili Otce mého ve Jménu mém, tam budu já uprostřed nich...«

Miluje-li mne kdo, přijdeme k němu a učiníme u něho svůj příbytek.«

Toto spojení křesťana s Bohem dosahuje svého vrcholu ve sv. přijímání, kdy Tělo Kristovo, plné nekonečné velebnosti Božství, stává se pokrmem duše.

Přítomnost samotného Boha v člověku má za následek obnovení řádu, ustavení vlády

ducha nad vášněmi a dobroty nad zlými náklonnostmi.

Náboženství konečně ukládá i povinnosti.

Je jistě spravedlivé, že za nebeské dary, které přináší, žádá od člověka skutky, které jsou projevem úsilí o mravní dobro.

Žádá na nás, abychom vypěstovali v sobě ctnosti.

Je samozřejmé, že musíme ve svých srdcích uhasit city nenávisti a závisti, promíjet a odpouštět hříchy a křivdy, varovati se prudkých slov, býti laskaví ke svým bratřím a ochotni pomoci jim v nouzi.

Tímto vším zavazuje nás náboženství k cestě dobroty a lásky.

Náboženství a dobrota souvisí spolu tedy velmi těsně.

Jejich vzájemná závislost je taková, že není dobroty bez Boha a že Bůh není tam, kde není dobrota.

Hledáš dobrotu a lásku?

Jdi ji čerpat s modlitbou na rtech k jejímu zdroji, jímž je Božské Srdce.

Jsi snad dobrý, a přesto se ti zdá, že je ti Bůh vzdálen?

Pohleď pozorněji do své duše!

Bůh v ní přebývá, třebaže ve skrytu, a jednoho dne Její poznáš.

Namlouváš si, že Bůh sídlí v tvém srdci, a přesto v něm nemáš ani zbožnosti, ani laskavosti a něžnosti?

Tvé náboženství pak je jen preludem, neboť není-li dobrota v tobě, není s tebou Bůh.

To je základní pravda křesťanství, že totiž znakem náboženství je láska.

Otevři ze široka své srdce dobrotě a učiň ji průvodkyní svého života!

Neobávej se jí!

Nikdy tě nezradí.

Budeš někdy litovat, žeš byl tvrdý nebo slabý, nikdy, žeš byl dobrý.

Jestli snad někdy jiní špatně pochopí tvé úmysly, zapomenou-li na tvá dobrodění nebo je splatí nevděkem, budeš mít největší útěchu ve svém svědomí, že jsi nikdy nezhřešil proti dobrotě.

Budeš-li dobrý, budeš stále lepší a šťastnější. Není většího zdroje pokoje a radosti, než jakým je upřímná dobrota.

Buď dobrý.

Několik myšlenek o dobrotivosti.

Upraveno podle spisu J. Guiberta.

**Vydalo Vincentinum, Dům milosrdenství pro ne-
vyléčitelně choré.**

První vydání 1945.

**Vytiskla knihtiskárna O. Janáčka nást., Praha II,
Palackého 11 — písmem Säkulum.**

Grafická úprava vlastní.